

Podučavanje o komunikacijskim vještinama u medicini

Braš, Marijana; Đorđević, Veljko

Source / Izvornik: **Mef.hr, 2021, 40, 30 - 31**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:105:693525>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-05-25**

Repository / Repozitorij:

[Dr Med - University of Zagreb School of Medicine
Digital Repository](#)

Podučavanje o komunikacijskim vještinama u medicini

Komunikacijske vještine su uz medicinsko znanje, kliničke vještine i rješavanje problema jedna od četiri fundamentalne vještine svakog zdravstvenog profesionalca te se njihovom podučavanju posvećuje sve veća pozornost u kurikulumima medicinskih fakulteta širom svijeta.

Ovo je posebno izraženo posljednjih dvadesetak godina, čemu je doprinijelo nekoliko razloga. S jedne strane, neslućen razvoj neuroznanosti omogućio je puno bolje istraživanje neurobiologije odnosa liječnik-pacijent i važnosti empatije i komunikacijskih vještina za ishode liječenja. Isto tako, razvoj novih komunikacijskih tehnologija kao i umjetne inteligencije donio je brojne izazove u komunikaciji u medicini koji su zahtijevali i svakodnevno zahtijevaju nove smjernice vezane uz pojedine oblike komunikacije. Dodatan je izazov u komunikaciji i velika migracija zdravstvenih profesionalaca kao i cjelokupnog stanovništva u svijetu, što je zahtijevalo razumijevanje transkulturalnih razlika, ali i istodobno stvaranje standardiziranih smjernica vezanih uz komunikaciju.

Zbog toga su vodeći eksperti iz područja podučavanja komunikacijskih vještina u medicini, organizirali brojne konsenzus-konferencije te stvorili nekoliko

Priprema za edukaciju o komunikaciji. Na slici slijeva: Veljko Đorđević, Marijana Braš, akademski glumac Nikša Kušelj

međunarodnih udruženja s ciljem ujednačavanja kako načina podučavanja tako i načina komunikacije u medicini.

Komunikacija u medicini vrlo je široko područje i obuhvaća velik raspon raznih komunikacija, od kojih na primjeru liječnika (a što vrijedi i za druge zdravstvene profesionalce) nabrajamo samo neke: komunikacija liječnik-pacijent, komunikacija liječnik-obitelj pacijenta, komunikacija unutar interdisciplinarnog tima, komunikacija s osiguravajućim društvima, komunikacija s farmaceutskom industrijom, komunikacija s predstavnicima vlade na svim razinama, komunikacija s udrugama bolesnika, komunikacija sa studentima, komunikacija s medijima i dr. Posebno želimo istaknuti kako za svaki od ovih oblika komunikacije danas postoje predloženi standardi i protokoli, osobito npr. za zemlje članice Europske unije, kojoj pripada i Hrvatska.

Možemo s ponosom istaknuti da je Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu još prije gotovo

dvadesetak godina prepoznao važnost podučavanja komunikacijskih vještina u medicini te krenuo s izmjenama kurikula sukladno ovim potrebama.

Održani su brojni interkatedarski sastanci, ostvarena značajna međunarodna suradnja i pokrenuta su brojna znanstvena istraživanja, a važan korak bio je i osnivanje Centra za palijativnu medicinu, medicinsku etiku i komunikacijske vještine (CEPAMET), kao organizacijske jedinice Fakulteta 21.9.2010. godine.

Kada bismo ukratko sumirali što je sve učinjeno tijekom posljednjih godina, posebice valja istaknuti sljedeće:

- Osnivanje predmeta Temelji liječnikskog umijeća za studente medicine koji studiraju na hrvatskome jeziku, te za studente medicine na engleskom studiju. Budući da ovaj longitudinalni predmet traje šest godina, a pola satnice je vezano uz komunikacijske vještine, naš Fakultet je ovim iskorakom postao među najprepoznatljivijima u svijetu, za što su već dobivena razna priznanja, a u podučavanje komunikacijskih vještina uključeno je preko dvije stotine nastavnika Fakulteta.
- Svi nastavnici koji podučavaju komunikacijske vještine i sami se prethod-

Promocija knjige Ostani uz mene, Medicinski fakultet u Zagrebu, srpanj 2021. Na slici slijeva: doc. Neda Pjevač i doc. Snježana Kaštelan, recenzentice knjige

Priprema za online tečaj o palijativnoj skrbi hrvatskih branitelja

Promocija knjige Svitanja, Zenica, 11. studenoga 2021.

no educiraju putem organiziranog tečaja stalnog medicinskog usavršavanja prve kategorije te dodatnih sati edukacije vezanih uz pojedinu godinu studija.

- Pokretanje predmeta Opće kompetencije liječnika specijaliste (OKLS), koji obvezno moraju proći polaznici svih poslijediplomskih studija (samim time i svih specijalizacija), a u sklopu ovog predmeta je modulu komunikator posvećena posebna pozornost.
- Organiziranje više tematski različitih poslijediplomskih tečajeva stalnog medicinskog usavršavanja prve kategorije posvećenih komunikaciji u medicini, koje je tijekom posljednjih deset godina kroz CEPAMET završilo nekoliko tisuća polaznika iz cijele Hrvatske, ali i inozemstva;
- Organiziranje brojnih međunarodnih skupova posvećenih komunikaciji u medicini i načinima podučavanja komunikacijskih vještina, od kojih posebno izdvajamo Prvi svjetski kongres medicine usmjerene prema osobi (Zagreb, 2013.), čiji je rezultat Zagrebačka deklaracija o načinima podučavanja i edukaciji o medicini usmjerenoj prema osobi.
- Izrada nekoliko desetaka diplomskih radova, magisterija i disertacija posvećenih komunikaciji u medicini, te više znanstvenih projekata uz objavljivanje znanstvenih i stručnih radova iz ovoga područja.

Posebno bismo istaknuli još nekoliko područja u kojima su se nastavnici našeg Fakulteta pokazali inovativnima i prepoznatima i na međunarodnoj razini.

Prije svega, u podučavanje komunikacijskim vještinama u medicini u velikoj

smo mjeri za metodu uveli razne oblike umjetnosti. Razvili smo model simuliranih pacijenata, koristili se književnošću kao važnim oblikom podučavanja te snimili brojne filmove koji nam pomažu kao metoda podučavanja. Posebno ističemo film Pouke o čovječnosti, redatelja Branke Ištvančića, koji je 2019. godine od Međunarodne unije televizijskih i radio postaja dobio treće mjesto (brončanu medalju) na svjetskoj razini. Ovaj film je odličan pokazatelj medicinske etike u ratnim uvjetima, a s obzirom na to da je preveden i na engleski jezik, već sada se koristi i u sklopu nekoliko drugih edukacija u svijetu. Isto tako, grafička mapa BOL, nastala u suradnji s trima umjetničkim akademijama Sveučilišta u Zagrebu, godinama se koristi u podučavanju o raznim vrstama boli i u Hrvatskoj i u nekoliko zemalja u svijetu. Prof. Veljko Đorđević je tijekom nekoliko posljednjih godina napisao i devet romana i četiri drame koje u velikoj mjeri obrađuju razne aspekte komunikacije u medicini, a u listopadu ove godine izašao je i novi roman pod nazivom Svitanja.

Budući da su nastavnici našeg Fakulteta aktivno sudjelovali u izmjenama standardiziranog medicinskog intervjua te i sami predložili medicinski intervju usmjeren prema osobi, autori smo i koautori više poglavlja, pa i knjiga na ovu temu, a upravo očekujemo u izdanju Springer Verлага jedno veliko, pa i povijesno djelo pod nazivom *Medicina usmjerena prema osobi*, u kojem smo napisali poglavlje o medicinskom intervjuu.

I na kraju, moramo se osvrnuti na podučavanje u doba pandemije COVID-19 i potresa u Hrvatskoj. Naši brojni video-materijali sa stvarnim i simuliranim pacijentima, kao i snimljeni filmovi i spre-

mnost pacijenata da sudjeluju na *online* nastavi vezanoj uz podučavanje komunikacijskih vještina, uvelike su doprinijeli da studenti odlično ocijene ovu nastavu. Isto tako, kolege iz brojnih hrvatskih zdravstvenih ustanova koji rade s oboljima od COVID-19, javljaju nam se od samog početka pandemije sa zahvalnošću što smo ih podučili komuniciranju s pacijentima koji su na kraju života te s obiteljima onih koji su umrli, a što je na žalost gotovo svakodnevno potrebno u uvjetima pandemije. Isto tako, primamo i apele onih koji nisu podučavani – da im pomognemo. Mislimo da je ovo vrijeme pandemije dodatno pokazalo važnost komunikacije na svim razinama i potrebu za dodatnim ulaganjem u ovo područje.

I na kraju, prije nekoliko tjedana održana je važna svjetska konferencija u Kentu (Velika Britanija) o prijedlozima za reformu kurikula medicinskih fakulteta u svijetu, s obzirom na nove tehnologije i sve što možemo očekivati idućih godina. Bila nam je izrazita čast što smo, uz dekana Medicinskog fakulteta u Madridu i predsjednika Međunarodne mreže medicine usmjerene prema osobi, nas dvoje pozvani kao uvodničari Konferencije i što ćemo sudjelovati i izložiti svoja iskustva i doprinijeti osmišljavanju prijedloga hitnih izmjena kurikula fakulteta u svijetu.

Najljepša je stvar činjenica da je ovo područje koje se razvija, u kojemu imamo sve veći broj entuzijastičnih studenata, nastavnika i istraživača, te nam je drago da smo uza sve naše druge kolege bili dio ovog pokreta u našoj zemlji, koji je započeo upravo na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Marijana Braš, Veljko Đorđević